

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
T 070 333 44 44

Onze referentie
2025-0000247999

Bijlage(n)
Voortgangsrapportage
aanvalsplan witte vlek

Datum 17 november 2025
Betreft Kamerbrief Voortgang reductiedoelstelling werknemers
zonder actieve pensioenopbouw

Hierbij zend ik uw Kamer een afschrift van de brief "Voortgang reductiedoelstelling werknemers zonder actieve pensioenopbouw" die ik zojuist naar de Tweede Kamer heb gezonden.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

Mariëlle Paul

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD Den Haag

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
T 070 333 44 44

Onze referentie
2025-0000247363

Bijlage
Voortgangsrapportage
aanvalsplan witte vlek

Datum 17 november 2025
Betreft Kamerbrief Voortgang reductie werknemers zonder
actieve pensioenopbouw

Een goed pensioen is voor alle generaties belangrijk. Werknemers bouwen daarvoor pensioen op via hun werkgever. Het is belangrijk dat de groep werknemers zonder pensioen zo klein mogelijk is. Bij de invoering van Wet toekomst pensioenen op 1 juli 2023 is opgenomen dat deze groep in 2028 ten opzichte van 2019 moet halveren.¹ Om de voortgang van dit doel te monitoren, doet het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) periodiek onderzoek naar deze cijfers. De recente publicatie van 29 september 2025 betreft de stand van eind 2023.² In deze brief wordt hierop ingegaan.

Eind 2019 was 13,4% (936.000) van de werknemers geen actieve deelnemer in een pensioenregeling. Eind 2023 betrof dat 9,3% (680.000) van het totaal aantal werknemers. Hiermee heeft de daling van het relatieve aandeel werknemers zonder pensioenopbouw verder doorgezet, alsook de daling in absolute zin. Hiermee is wederom een goede stap gezet richting het bereiken van de reductiedoelstelling.

De tussenevaluatie van de reductiedoelstelling is gekoppeld aan de gegevens over het jaar 2024, die naar verwachting in 2026 beschikbaar komen.³ Wanneer deze cijfers beschikbaar zijn, zal uw Kamer de analyse daarover toegezonden worden. Op basis van die tussenevaluatie zal zoals met uw Kamer afgesproken worden bezien of aanvullende stappen nodig zijn om de doelstelling te behalen.

Jaar	Totaal werknemers	Werknemers zonder pensioen	% verhouding	Jaar op jaar ontwikkeling
2019	6.983	936	13,4%	
2022	7.250	756	10,4%	-60 (-1%-punt)
2023	7.317	680	9,3%	-76 (-1,1%-punt)
2027 ⁴		468	Doelstelling	

Voortgang reductiedoelstelling (aantallen x 1.000)

¹ Artikel XIII B Wet toekomst pensioenen.

² [Werknemers zonder pensioen, 2022-2023 | CBS](#).

³ Artikel XIIV lid 1 sub d Wet toekomst pensioenen.

⁴ Het wetsartikel noemt 1 januari 2028 als einddatum datum voor het behalen van de reductiedoelstelling. Het CBS hanteert echter 22 december van het kalenderjaar als peildatum. Daarom is in deze tabel 2027 opgenomen.

Samen met sociale partners wordt ingezet op werknemers pensioen te laten opbouwen in de tweede pijler. Dit doel komt voort uit het Pensioenakkoord waar is afgesproken dat de Stichting van de Arbeid (StvdA) een aanvalsplan opstelt om de groep werknemers zonder pensioen terug te dringen. Op 17 juni 2020 heeft de StvdA het Aanvalsplan Witte vlek gepresenteerd.⁵ Dit aanvalsplan is 2022 aangescherpt naar aanleiding van het debat in de Tweede Kamer over de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Een belangrijke aanscherping was de doelstelling voor een halvering van het aantal werknemers zonder pensioen, die ook in de wet is opgenomen. Op 31 oktober 2025 heeft de StvdA een voortgangsrapportage uitgebracht over de uitvoering van het aanvalsplan. Ook zij zien de noodzaak om zich te blijven inspannen om met de uitwerking van de acties uit het aanvalsplan het aantal werknemers zonder pensioenopbouw verder te verkleinen.

Datum

17-11-2025

Onze referentie

2025-0000247363

In het vervolg van deze brief wordt ingegaan op de voortgangsrapportage van het aanvalsplan van de StvdA (als bijlage bij deze brief meegestuurd) en de analyse van de nieuwe cijfers van het CBS over de omvang van het aantal werknemers zonder pensioen. Tot slot is conform de aanbevelingen van het IBO *Pensioenopbouw in Balans* in de kabinetsreactie op het IBO aangekondigd de situatie van zelfstandigen structureel te monitoren.⁶ In deze brief zal kort ingegaan worden op de pensioenopbouw van zelfstandigen in de tweede en derde pijler.

1 Voortgangsrapportage aanvalsplan Witte vlek

Het verkleinen van de groep werknemers zonder pensioen vergt een gezamenlijke inspanning van sociale partners, de pensioensector en de overheid. Hiervoor heeft de StvdA een aangescherpt aanvalsplan Witte vlek opgesteld. Een groot deel van de acties is inmiddels afgerond, zoals gemeld in de vorige voortgangsrapportage. Op de laatste nog af te ronden acties meldt de StvdA voortgang. Recente stappen voor de openstaande acties zijn onder meer het expliciet vermelden van pensioen in wervingsprocessen door het aanpassen van de sollicitatiecode van de NVP, gerichte voorlichting en ondersteuning van (kleine) werkgevers via campagnes en tegemoetkomingen voor de opstartkosten die betrekking hebben op het inhuren van een pensioenadviseur van werkgeversorganisaties.

Voor het vervolg vraagt de StvdA om gezamenlijke inzet op twee punten: nadere analyse per sector om gerichte interventies te kiezen en versterking van communicatie en bewustwording.

De ingezette daling van het aantal werknemers zonder pensioenopbouw is onder andere het resultaat van de inzet van sociale partners. De aanbevelingen worden dan ook onderschreven. In de komende tijd zal er samen met de StvdA worden gewerkt om gevolg te geven aan deze aanbevelingen.

2 Voortgang reductiedoelstelling

In dit deel van de brief zal toegelicht worden wat het gevoerde beleid is geweest van het afgelopen jaar om de reductiedoelstelling te behalen. Vervolgens worden de laatste cijfers in relatie tot de reductiedoelstelling geëvalueerd.

⁵ [Aanvalsplan witte vlek pensioenen | Stichting van de Arbeid](#)

⁶ *Kamerstukken II 2024/25, 32 043 nr. 667.*

2.1 *Gevoerd beleid*

Vorig jaar is uw Kamer geïnformeerd over de nog af te ronden acties door mijn ministerie in het Aanvalsplan witte vlek.⁷ Dit betrof een campagne gericht op werkgevers zonder pensioenregeling, een onderzoek naar het opnemen van pensioenvoorwaarden in aanbestedingen en het vermelden van het wel of niet hebben van een pensioenregeling op de loonstrook.

Datum

17-11-2025

Onze referentie

2025-0000247363

2.1.1 Campagne gericht op werkgevers zonder pensioenregeling

In de Kamerbrief van afgelopen voorjaar is uw Kamer geïnformeerd over het feit dat in het najaar van 2024 een communicatie inzet heeft plaatsgevonden gericht op werkgevers die nog geen pensioenregeling voor hun werknemers getroffen hebben.⁸ In de campagne wordt het pensioenbewustzijn gestimuleerd en worden voordelen geschetst van het treffen van een pensioenregeling. Werkgevers (zonder pensioenregeling) worden aangespoord het gesprek over pensioen aan te gaan met hun werknemers en er worden concrete voorbeelden gedeeld van de kosten voor pensioen.⁹ Deze campagne is afgelopen augustus herhaald. Ook de komende jaren zal hier aandacht voor gevraagd worden.

2.1.2 Onderzoek aanbestedingen

In de Verzamelbrief pensioenonderwerpen voorjaar 2025 is uw Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek in hoeverre het juridisch mogelijk is dat er bij de aanbesteding een pensioenregeling wordt vereist.¹⁰ Daarin is aangegeven dat de benodigde aanvullende wetgeving op dit punt niet doelmatig en niet doeltreffend is.

2.1.3 Pensioenregeling op de loonstrook

Een volgend actiepoint is het introduceren van een wettelijke verplichting om op de loonstrook te vermelden of de werkgever een pensioenregeling aanbiedt. Deze verplichting was reeds opgenomen in de Wtp, maar bleek bij nader inzien niet direct uitvoerbaar door het ontbreken van een nadere wettelijke duiding. De aangepaste wettelijke verplichting loopt mee in het wetsvoorstel toezeggingen pensioenonderwerpen waar op dit moment aan gewerkt wordt.

2.2 *Onderzoek CBS naar werkenden zonder pensioenopbouw 2023*

In dit onderdeel wordt een analyse gegeven van de recente publicatie van het CBS over werknemers zonder pensioenopbouw.¹¹ Hierbij worden de jongste cijfers nader geduid, waarbij specifiek wordt ingegaan op veranderingen in de uitzendsector waar in het verleden altijd relatief veel werknemers zonder pensioenopbouw waren en achtergrondkenmerken en sectoren waarbij sprake is van oververtegenwoordiging van werknemers zonder pensioenopbouw.

In de recent gepubliceerde cijfers is ook gekeken naar de mate van adequaatheid waarin de verwachte pensioenaanspraken het inkomen bij pensionering kunnen vervangen. Dit bevat veel extra gegevens, deze vergen voorlopig nadere bestudering en zullen in het voorjaar van 2026 in een aparte Kamerbrief worden geduid.

⁷ Kamerstukken II 2023/24, 32043, nr. 636.

⁸ Kamerstukken II 2024/25, 32043, nr. 682.

⁹ <https://www.pensioenduidelijkheid.nl/ondernemer>

¹⁰ Kamerstukken II 2024/25, 32043, nr. 682.

¹¹ [Werknemers zonder pensioen, 2022-2023 | CBS](#).

2.2.1 Uitkomsten onderzoek over 2023

Datum

17-11-2025

Onze referentie

2025-0000247363

De reductiedoelstelling richt zich op het verkleinen van het absolute aantal werknemers zonder pensioenopbouw. Tegelijkertijd hangt de omvang van de groep werknemers zonder pensioen ook samen met bredere economische en demografische omstandigheden. Bredere arbeidsmarktontwikkelingen hebben daarmee invloed op de omvang van de groep werknemers zonder pensioen. Het is daarom dus ook goed om naar het relatieve aandeel te blijven kijken en dit mee te nemen in de analyse.

Eind 2019 waren 936 duizend werknemers geen actieve deelnemer in een pensioenregeling, dit betrof 13,4% van het totaal. Eind 2023 waren dit er 680 duizend, wat 9,3% van het totaal aantal werknemers betreft. Hiermee heeft de daling van het relatieve aandeel werknemers zonder pensioenopbouw verder doorgezet, alsook de daling van het aantal werknemers zonder pensioen in absolute zin. Met dank aan een continue inspanning van sociale partners en de pensioensector is een duidelijke dalende trend zichtbaar.

De cijfers van het CBS hebben betrekking op werknemers vanaf 21 jaar, hoewel de toetredingsleeftijd is verlaagd naar 18 jaar per 1 januari 2024 als gevolg van de Wtp. Omdat in 2019 de toetredingsleeftijd nog 21 was, zorgt consistentie tussen de populaties voor een zuiverdere vergelijking. De pensioenopbouw van 18-21-jarigen wordt door het CBS wel in een aparte tabel (1f) gemonitord.

Uitzendkrachten

Per 1 juli 2023 is de wachttijd van uitzendkrachten om toe te treden tot een pensioenregeling afgeschaft. Deze wettelijke maatregel heeft bijgedragen aan de verdere reductie. In 2019 was het aantal uitzendkrachten zonder actieve pensioenopbouw nog 138 duizend (32%). Mede door de verkorting van de wachttijd van 26 weken naar 8 weken per 1 januari 2022 is dit aantal verlaagd naar 44 duizend (11%). Met de afschaffing van de wachttijd is dit aantal in 2023 mede nog verder gedaald naar 9 duizend (3%) uitzendkrachten zonder actieve pensioenopbouw.¹²

In andere sectoren was de wachttijd al eerder afgeschaft. Met de invoering van de Wtp was een wachttijd niet meer wettelijk toegestaan waardoor deze ook in de uitzendsector is komen te vervallen. De uitzendsector is een sector die onder een verplichtstelling valt, maar door de relatief korte dienstverbanden was er toch sprake van veel werknemers zonder pensioenopbouw.

Achtergrondkenmerken met oververtegenwoordiging

Het CBS geeft inzicht in de verschillende achtergrondkenmerken van de groep werknemers zonder pensioen. Nadere bestudering van deze kenmerken laat zien dat er een aantal achtergrondkenmerken is waar vaker geen pensioen wordt opgebouwd. Voor de achtergrondkenmerken waarbij er meer dan 200.000 werknemers met dat achtergrondkenmerk geen pensioen opbouwen en deze groep meer dan 10% van het totaal aantal werknemers met dat achtergrondkenmerk bedraagt, laat dat deze veranderingen zien:

¹² Dat nog steeds een klein deel van de uitzendkrachten geen pensioen opbouwt is mogelijk te verklaren dat een uitzendkracht met een pensioengevend salaris onder de franchise geen pensioen opbouwt.

Achtergrondkenmerk	2019	2022 ¹³	2023	Δ 2019–2023
Grootte bedrijf - 1-9 werknemers	283 (36,1%)	266 (33,9%)	259 (33,9%)	-24 (-2,2%)
Soort dienstverband - Flexibel	551 (24,9%)	371 (17,9%)	322 (15,8%)	-229 (-9,1%)
Geboorteland - Geboren in het buitenland	242 (22,1%)	226 (16,4%)	201 (13,9%)	-41 (-8,2%)
Jaarloon als werknemer - Minder dan 35.000 euro	695 (17,7%)	484 (13,8%)	411 (12,8%)	-284 (-5,0%)
Bedrijfstak - Commerciële dienstverlening	646 (19,0%)	482 (13,9%)	441 (12,7%)	-205 (-6,3%)
Partner - Alleenstaand	486 (19,4%)	363 (13,6%)	324 (11,9%)	-162 (-7,6%)
Bezit eigen woning - Geen eigen woning	331 (16,6%)	262 (12,4%)	243 (11,1%)	-88 (-5,5%)

Datum
17-11-2025
Onze referentie
2025-0000247363

Werknemers zonder pensioenopbouw naar achtergrondkenmerk, minimaal 200.000 en minimaal 10% (aantallen x 1.000)

Bij veel van de achtergrondkenmerken is een significante afname waarneembaar. Eén groep blijft echter achter: bedrijven met minder dan 10 werknemers. Het aanvalsplan van de StvdA dat uitgevoerd wordt, richt zich ook op deze groep. Desondanks blijft het een moeilijk te bereiken groep. Er is hier blijvende aandacht vereist. Bij de tussenevaluatie in 2026 zal uw Kamer worden geïnformeerd over de effectiviteit van de ingezette maatregelen. Een aantal maatregelen zoals de campagne van het ministerie van SZW gericht op werkgevers en het aanbieden van tegemoetkomingen voor de opstartkosten door werkgeversorganisaties is namelijk pas na het huidige meetmoment van het CBS geëffectueerd. In de cijfers over 2024 is een mogelijk effect hiervan wel zichtbaar.

Sectoren met oververtegenwoordiging

Op sectoraal niveau zijn er vier sectoren die gekenmerkt worden door relatief veel werknemers zonder pensioenopbouw:

SBI-Code	Bedrijfstak gedetailleerd	Aantal en aandeel 2023
6201	Ontwikkelen, produceren en uitgeven van software	28,9 (24%)
7022	Advisering op het gebied van management en bedrijfsvoering (geen public relations)	23,3 (34%)
6202	Advisering op het gebied van informatietechnologie	12,9 (19%)
8691	Praktijken van verloskundigen en paramedici	10,7 (28%)

Werknemers zonder pensioenopbouw naar 4-cijferige SBI-code, minimaal 10.000 en minimaal 10% (aantallen x 1.000)

¹³ Tijdens dit onderzoek is gebleken dat één pensioenuitvoerder voor 2022 en 2023 waarschijnlijk een onvolledige aanlevering heeft gedaan. Daarnaast is ten opzichte van het onderzoek in 2022 de methode verbeterd om beter om te gaan met de beperkingen in de statistieken van 2022 en 2023. Hierdoor wijken de cijfers van 2022 licht af van het vorige onderzoek.

Deze sectoren verdienen extra aandacht. In de komende tijd wordt zoals hierboven aangegeven met de StvdA verkend welke maatregelen effectief zijn om het aantal werknemers zonder pensioenopbouw in deze sectoren te verkleinen. In de tussenevaluatie over de cijfers van 2024 zal uw Kamer hierover worden geïnformeerd.

Datum

17-11-2025

Onze referentie

2025-0000247363

2.3 Zelfstandigen

In het Pensioenakkoord is geconstateerd dat zelfstandigen in beperkte mate sparen voor hun oude dag in de tweede en derde pijler. Met de Wtp zijn maatregelen genomen die beogen het pensioensparen van zelfstandigen verder te stimuleren en faciliteren zoals het arbeidsvorm neutraal pensioenkader en de experimenteerbepaling voor de tweede pijler. Het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) *Pensioenopbouw in Balans* concludeerde in 2024 dat het pensioenstelsel voor de meeste werkenden, waaronder ook zelfstandigen, leidt tot een toereikend inkomen na pensionering, in het bijzonder wanneer ook het vermogen in de eigen woning en onderneming wordt meegewogen.¹⁴

Conform de aanbevelingen van het IBO is in de kabinetsreactie op het IBO aangekondigd de situatie van zelfstandigen structureel te monitoren.¹⁵ In dat kader zijn cijfers opgevraagd bij het CBS over de pensioenopbouw van zelfstandigen in de tweede en derde pijler. Vanwege de verwerkingstermijn zien de cijfers over zelfstandigen met betrekking tot het inkomen op het jaar 2022. Aangezien het CBS deze cijfers voor het eerst levert, is het lastig om hier conclusies aan te verbinden. Daarom zullen de cijfers beschouwd worden als een eerste meting welke met volgende metingen vergeleken kan worden.

Een persoon wordt in deze cijfers aangemerkt als zelfstandige wanneer deze als zelfstandige heeft gewerkt en hierover in de aangifte inkomstenbelasting inkomen uit zelfstandig werk heeft aangegeven.¹⁶ Zo wordt onder andere weergegeven hoeveel zelfstandigen met tweede pijler pensioenaanspraken (zowel actief als passief) ook een aanvullende pensioenvoorziening in de derde pijler hebben en wat de hoogte van de derde pijler is.

In 2022 bouwden 921 duizend (91%) zelfstandigen geen aanvullende pensioenvoorziening op in de derde pijler. Van de zelfstandigen die geen aanvullende pensioenvoorziening in de derde pijler hebben, heeft 727 duizend (72%) wel een actieve of inactieve pensioenaanspraak in de tweede pijler. De hoogte hiervan is niet bekend. 194 duizend (19%) zelfstandigen hebben geen pensioenvoorziening in zowel de tweede als de derde pijler. In 2023 zijn de relatieve verhoudingen gelijk gebleven, er is wel een kleine afname zichtbaar.

2.4 Onderzoek naar netto vervangingsratio's

Uit de analyse die door het ministerie van Financiën voor het IBO *Pensioenopbouw in balans* is gedaan blijkt dat de netto vervangingsratio's van huishoudens hoger zijn dan de bruto vervangingsratio's.

¹⁴ Kamerstukken II 2024/25, 32 043 nr. 655.

¹⁵ Kamerstukken II 2024/25, 32 043 nr. 667.

¹⁶ In de tabellen is onderscheid gemaakt tussen werknemers en zelfstandigen, waarbij rekening is gehouden met overlap tussen beide groepen. Personen die in december 2022 of 2023 meer inkomen uit loondienst hadden dan uit zelfstandig werk, zijn ingedeeld als werknemer. Personen die in diezelfde maanden meer inkomen uit zelfstandig werk hadden dan uit loondienst, zijn ingedeeld als zelfstandige. Bij een gelijk maandinkomen is de persoon ingedeeld als zelfstandige.

Het verschil tussen de netto- en bruto vervangingsratio hangt af van achtergrondkenmerken van personen en huishoudens. Het gemiddeld verschil over de onderzochte voorbeeldhuishoudens en scenario's bedraagt in het onderzoek tussen de 14 en 20 procentpunt. Dit zou betekenen dat de verwachte situatie van toekomstige gepensioneerden onderschat wordt in netto termen. De netto vervangingsratio, wat men netto voor en na pensionering overhoudt, sluit beter aan op de belevingswereld van burgers.

Datum

17-11-2025

Onze referentie

2025-0000247363

In de kabinetsreactie op het IBO van vorig najaar omarmde het kabinet daarom de aanbeveling om meer vervolgonderzoek uit te voeren om toekomstig pensioenbeleid te richten op netto vervangingsratio's in plaats van bruto vervangingsratio's. Hierbij werd aangekondigd dat in 2025 nog de eerste resultaten voor dit vervolgonderzoek werden verwacht. Dit is niet haalbaar gebleken. De eerste resultaten van de verkenning die het ministerie van Financiën samen met De Nederlandsche Bank zal uitvoeren naar de verschillen tussen bruto- en netto vervangingsratio's worden in de loop van 2026 verwacht.

3 Vervolg

Het huidige pensioenstelsel kent geen algemene verplichting voor werkgevers om een pensioenregeling te treffen. Pensioenopbouw in de tweede pijler is primair het gevolg van afspraken tussen sociale partners of van vrijwillige aansluiting bij een uitvoerder. Een belangrijke factor hierin is de sectorale verplichtstelling waar een groot deel van de werknemers onder valt. Momenteel bouwt 91% van de werknemers aanvullend pensioen op in de tweede pijler. In gevallen waar sociale partners geen afspraken maken of werkgevers geen initiatief nemen, blijft pensioenopbouw uit. De beleidsinzet tot nu toe is erop gericht om binnen dit kader de groep werknemers zonder pensioen terug te dringen, onder andere via sectorgerichte communicatie, de mogelijkheid tot vrijwillige aansluiting bij bedrijfstakpensioenfondsen en het ontwikkelen van laagdrempelige pensioenregelingen.

De periode van 2019 tot 2023 wordt gekenmerkt door de invoering van verschillende maatregelen enerzijds en de zichtbare afname van het aantal werknemers zonder pensioenopbouw anderzijds. Ook tussen het meetmoment over 2023 en nu is deze aanpak voortgezet. Wanneer de resultaten over 2024 bekend zijn, zal de effectiviteit van de genomen maatregelen beoordeeld worden bij de tussentijdse evaluatie. Dan wordt ook gezien of er meer maatregelen nodig zijn om de reductiedoelstelling te behalen.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

Mariëlle Paul

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
t.a.v. mevrouw drs. M.L.J. Paul, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 80901
2509 LV DEN HAAG

Den Haag : 31 oktober 2025
Ons kenmerk :
Betreft : Voortgangsrapportage Aanvalsplan witte vlek pensioen

Geachte mevrouw Paul,

Eind september 2025 zijn door het CBS nieuwe cijfers gepubliceerd over werknemers en hun pensioenopbouw. Deze cijfers (peildatum 22 december 2023) laten zien dat de ingezette daling van het aantal werknemers zonder pensioenregeling ('witte vlek') zich voortzet.

Zoals bekend vindt de Stichting van de Arbeid het belangrijk dat werknemers pensioen opbouwen. Niet alleen vanwege het individueel belang maar ook vanwege het maatschappelijk en economisch belang. In 2020 presenteerde de Stichting van de Arbeid daarom het *Aanvalsplan witte vlek*, waarmee een daling van het aantal werknemers zonder pensioenregeling wordt beoogd. Dit aanvalsplan wordt in samenwerking met uw ministerie, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars door een werkgroep van de Stichting geïmplementeerd. In deze brief informeert de Stichting u over de voortgang.

Aanpak witte vlek pensioen

Het Aanvalsplan is een meerjarenplan dat mede op verzoek van uw ministerie en de Tweede Kamer is opgesteld in 2020. In oktober 2022 heeft de Stichting van de Arbeid een aangescherpt Aanvalsplan uitgebracht en in 2024 is de laatste voortgangsrapportage gepubliceerd. In het Aanvalsplan zijn 22 acties opgenomen om het gemis aan pensioenopbouw onder werknemers terug te dringen. Deze acties vragen niet alleen de inzet van cao-partijen, maar ook van andere partijen zoals pensioenuitvoerders, de overheid, mijnpensioenoverzicht.nl, de AFM, het CBS, de Kamer van Koophandel, pensioenadviseurs, accountants- en administratiekantoren en de SER.

Onderzoek CBS

Op 29 september 2025 zijn nieuwe cijfers over de omvang van de witte vlek gepubliceerd door het CBS. Hierbij zijn de werknemers vanaf 21 jaar in kaart gebracht.

De Stichting van de Arbeid heeft de ambitie het aantal werknemers zonder pensioenregeling in 2027 met 50% terug te brengen ten opzichte van de cijfers uit 2019. Deze ambitie is ook opgenomen in de *Wet toekomst pensioenen* (Wtp). De cijfers van het CBS hebben betrekking op de stand van zaken eind 2023 en betreft sinds 2019 een daling van 30,6% van het aantal werknemers zonder pensioenregeling ten opzichte van het totaal aantal werknemers. Hiermee zet de daling zich voort gelet op de cijfers eind 2022 toen dit percentage nog 22,4% was.

De Stichting van de Arbeid is het overlegorgaan van de centrale organisaties van werkgevers en werknemers: Vereniging VNO-NCW, MKB-Nederland, LTO-Nederland, FNV, CNV en VCP

Tabel 1: Omvang witte vlek

x 1000	2019	2022	2023
Aantal werknemers	6.983	7.248	7.317
Aantal werknemers zonder pensioenregeling	936	756	680
Omvang witte vlek	13,4%	10,4%	9,3%

Vergeleken met de vorige rapportage, een jaar geleden, is het aantal werknemers zonder pensioen in absolute termen afgenomen met 76.000 werknemers. Dit terwijl het totaal aantal werknemers op de Nederlandse arbeidsmarkt in dat jaar is toegenomen met 69.000.

Een deel van de daling (ongeveer 35.000 werknemers) komt door de afname van het aantal uitzendkrachten zonder pensioen. Voor een deel komt deze afname omdat het aantal mensen dat werkzaam is als uitzendkracht in absolute zin is afgenomen.¹ Een andere reden is dat sociale partners in de uitzendsector vanaf 1 juli 2023 de zogenaamde wachttijd van acht weken in de pensioenregelingen van uitzendkrachten hebben afgeschaft. Het aandeel van de werknemers in de uitzendsector dat geen pensioen opbouwt is daardoor sinds de vorige meting afgenomen van 11% naar 3%. In 2019, bij de start van deze monitoring, was het aandeel uitzendkrachten zonder pensioenopbouw nog 32%. De grootste stap die gezet is om ervoor te zorgen dat deze werknemers wel pensioen opbouwen, is al eerder gezet. Sinds 1 januari 2022 is namelijk de wachttijd voor uitzendkrachten, dus de periode waarin zij geen pensioen opbouwden, verkort van 26 naar acht weken, waarna de algehele afschaffing van de wachttijd per 1 juli 2023 volgde. Het kritisch kijken naar de wachttijd was onder meer een oproep aan cao-partijen vanuit het Aanvalsplan.

De verdere afname van het aantal werknemers zonder pensioenopbouw – een meerderheid van de totale daling – is niet te danken aan veranderende wetgeving voor uitzendkrachten. Het is aannemelijk dat bredere arbeidsmarkteffecten tot deze daling hebben geleid. Zo is de onderhandelingspositie van werknemers door de krappe arbeidsmarkt over het algemeen goed, waardoor werknemers wellicht meer mogelijkheden hebben om additionele eisen te stellen waaronder pensioenregelingen.

De Stichting is positief over de reductie van de witte vlek maar ziet de noodzaak om zich te blijven inspannen om met de uitwerking van de acties uit het Aanvalsplan het aantal werknemers zonder pensioenopbouw verder te verkleinen. Zij benadrukt dat het terugdringen van het aantal werknemers zonder pensioen blijvend aandacht behoeft, niet alleen van sociale partners maar ook van andere partijen. De inzet van alle betrokken partijen blijft immers nodig om de doelstelling van een halvering van de witte vlek te realiseren.

Meeste punten uit Aanvalsplan in uitvoering gebracht

Zoals ook in de vorige voortgangsrapportage werd gemeld, zijn de meeste van de 22 benoemde acties inmiddels in uitvoering gebracht. Een deel van deze acties vloeit voort uit de inwerkingtreding van de Wtp waarin een aantal van de beoogde acties vanuit het Aanvalsplan wettelijk zijn verankerd. Ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage zijn in het afgelopen jaar de volgende stappen gezet die tot doel hebben de witte vlek te verkleinen.

- In 2023 is een oproep gedaan aan grote vacaturesites om in vacatureteksten expliciet te melden of pensioen in het arbeidsvoorwaardenpakket is opgenomen. In de eerste helft van 2024 is door de Stichting van de Arbeid een onderzoek gedaan naar pensioen in vacatureteksten.

¹ De sector is gekrompen van 383.000 werknemers in 2022 naar 351.000 werknemers in 2023.

De arbeidsvoorwaarde pensioen blijkt zeer beperkt opgenomen te worden in vacatureteksten. Vervolgacties op dit onderzoek worden door de Stichting van de Arbeid nader vormgegeven.

- In overleg met de Sollicitatiecodecommissie is de sollicitatiecode van de NVP² aangepast. In deze code, die begin september 2025 gepubliceerd is, is opgenomen dat het wervingsprofiel (dat gebruikt wordt bij een vacature) de aanwezigheid van een eventuele pensioenregeling bevat.
- Werkgeversverenigingen VNO-NCW en MKB-Nederland hebben in 2024 en 2025 meerdere campagnes gevoerd om werkgevers aan te sporen om een pensioenregeling aan te bieden aan werknemers. Dit hebben zij onder andere gedaan via een regeling waarbij de werkgever een financiële tegemoetkoming krijgt voor de opstartkosten die betrekking hebben op het inhuren van een pensioenadviseur.

Helaas moet de Stichting ook constateren dat een aantal acties niet (ten volle) tot uitvoer gebracht kunnen worden omdat hiervoor de inzet van andere partijen ook nodig is en dit voor hen niet altijd haalbaar of uitvoerbaar is gebleken.

Nadere acties en hulp vereist

Vanuit het (aangescherpte) Aanvalsplan voor het terugbrengen van het aantal werknemers zonder pensioenregeling dient komend jaar nog een aantal acties verder uitgewerkt te worden. Bij deze punten heeft de overheid een belangrijke rol. De Stichting verzoekt deze punten spoedig verder uit te werken.

Vervolgplanning

De Stichting van de Arbeid is zich ervan bewust dat het halen van de reductiedoelstelling de nodige actie blijft vergen. Een nadere analyse van de recent gepubliceerde cijfers omtrent de witte vlek door het CBS moet nog plaatsvinden, om op grond daarvan bijvoorbeeld tot meer sectorgerichte acties te komen.

Tot slot

De door de Stichting van de Arbeid gepresenteerde acties in het Aanvalsplan kunnen rekenen op draagvlak onder sociale partners en de pensioensector. Ook de in deze brief genoemde acties zijn met die partijen besproken. De Stichting hoopt dat ook uw ministerie de genoemde acties en maatregelen ondersteunt en dat de nodige hulp geboden blijft worden bij het uitvoeren van deze acties. Op die manier kunnen de acties leiden tot een verkleining van de witte vlek onder werknemers waarmee zowel het individuele als het (macro-)economische en maatschappelijke belang gediend is.

Met vriendelijke groet,
STICHTING VAN DE ARBEID

Bijlage: Overzicht van lopende acties uit het (aangescherpte) Aanvalsplan witte vlek

² <https://www.nvp-hrnetwerk.nl/nl/sollicitatiecode>

Bijlage: Overzicht van de acties uit het (aangescherpte) Aanvalsplan witte vlek

1. Campagne pensioenbewustzijn

Beschrijving actie-punt	- Oproep aan overheid om samen met pensioensector campagne te starten om pensioenbewustzijn te vergroten, specifiek gericht op jongeren en bij introductie nieuw stelsel. - Verkenning mogelijkheden werknemers automatisch bericht te sturen (na inloggen) wanneer er geen pensioenopbouw is (via Belastingdienst / mijnpensioen-overzicht.nl).
Gerealiseerd	- Vanaf eind 2024 liep een campagne gericht op werkgevers die nog geen pensioenregeling voor hun werknemers getroffen hebben. In de campagne worden deze werkgevers aangespoord het gesprek hierover aan te gaan met hun werknemers en worden concrete voorbeelden gedeeld van pensioenlasten.
Nog af te ronden	- De Stichting adviseert om de campagne de komende jaren voort te zetten.

2. Startende ondernemers voorlichten

Beschrijving actie-punt	- De Stichting pleit ervoor dat in de voorlichting aan startende werkgevers erop gewezen wordt dat nagegaan moet worden of er een bedrijfstakpensioenregeling van toepassing is. Als er geen bedrijfstakpensioenregeling is, kan de werkgever er vervolgens op worden geattendeerd dat het opbouwen van pensioen in het kader van goed werkgeverschap gewenst is.
Gerealiseerd	- Er is diverse malen contact geweest met de KvK. Doorverwijzing naar digitale informatie van de Stichting van de Arbeid wordt gerealiseerd. - Door de Stichting van de Arbeid zijn de teksten van de KvK op ondernemersplein.nl over pensioenaangelegenheden kritisch bezien en zijn suggesties voor verbeteringen aangereikt. - De Pensioenfederatie heeft de tool 'Bij welk pensioenfonds hoor ik' ontwikkeld en gelanceerd. Deze tool, waarmee werkgevers kunnen nagaan of zij onder een verplichtgesteld pensioenfonds vallen, is onder meer via de KvK bereikbaar.
Niet gerealiseerd	- In samenwerking met de KvK een 'verjaardagskaart' ontwikkelen die na omekomst van twee of drie jaar aan startende ondernemers via digitale weg door de KvK kan worden gestuurd. Hierin zou naast felicitaties ook de vraag of er inmiddels een pensioenvoorziening is getroffen voor de werknemers en de boodschap dat het aanbieden van de arbeidsvoorwaarde pensioen hoort bij een 'volwassen werkgever' kunnen worden opgenomen. De Stichting nam hiertoe in 2025 initiatief. Dit actiepunt is besproken met de KvK, maar blijkt niet haalbaar te zijn.

3. Execution only / basispensioenregeling ('instapregeling')

Beschrijving actie-punt	- Om kleine (en startende) werkgevers ten dienste te zijn, stelt de Stichting van de Arbeid voor dat sociale partners samen met de pensioensector en indien gewenst in afstemming met de AFM, een basispensioenregeling voor kleine werkgevers ontwikkelen waarbij ook de zorgplicht binnen de wettelijke mogelijkheden zoveel mogelijk wordt ondervangen. Deze basispensioenregeling wordt zo vormgegeven dat sprake is van een ingroeimodel waarbij een laagdrempelige 'instapregeling' binnen enkele jaren stapsgewijs toegroeit naar een 'volwaardig' pensioenproduct.
Gerealiseerd	- Onderzoek naar bestaande mogelijkheden en wensen. Daaruit is gebleken dat dat een basispensioenregeling al wordt aangeboden door meerdere uitvoerders.

	Deze bestaande regelingen spitsen zich (ook) toe op kleine startende werkgevers die nog geen pensioenregeling hebben. Dit is de reden dat de Stichting van de Arbeid met <u>een brief</u> op 5 juli 2024 alle pensioenuitvoerders hebben opgeroepen om een basispensioenregeling aan te bieden.
Nog af te ronden	- Dit actiepunt lijkt verder niet nodig te zijn omdat er al DC-producten worden aangeboden die als basispensioenregeling kunnen worden opgevat.

4. Actualisering werkingssfeer

Beschrijving actiepunt	- Het actueel houden van de werkingssferen voor de verplichtstelling van bedrijfstakpensioenfondsen is voor het tegengaan van de witte vlekken binnen sectoren van groot belang. Sociale partners moeten nieuwe ontwikkelingen binnen de sector goed in beeld krijgen en de activiteiten zoveel mogelijk onder de verplichtstelling van de pensioenregeling brengen voor zover de representativiteit dit toelaat. Het is voor de helderheid van de werkingssferen en de reputatie van de pensioensector goed dat cao-partijen en pensioenfondsen in aanpalende bedrijfstakken de werkingssferen veelal onderling goed op elkaar afstemmen om te voorkomen dat er een overlap dan wel een grijs gebied ontstaat. In samenhang met de genoemde punten zouden cao-partijen ook kunnen besluiten om de werkingssfeer van een bedrijfstakpensioenfonds - voor zover mogelijk binnen de bandbreedte van de representativiteit – uit te breiden om een verplichtstelling af te dwingen voor bedrijven die andersoortige activiteiten ontplooiën maar die wel een nauwe samenhang hebben met de sector. Dit kan alleen indien daar draagvlak voor bestaat en past binnen de bandbreedte van de representativiteit. Op deze manier kan een witte vlek worden weggenomen. Het is gewenst dat cao-partijen bij de bepaling van de werkingssfeer zoveel mogelijk aansluiting zoeken bij de wijze waarop de SBI-indeling wordt bepaald.
Gerealiseerd	- Cao-partijen zijn opgeroepen om de werkingssfeer te actualiseren en deze vervolgens periodiek (ten minste eens per vijf jaar) te herzien en - voor zover dit nog niet gebeurt - af te stemmen met cao-partijen en pensioenfondsen van aanpalende sectoren. Door de verlaging van de minimale toetredingsleeftijden hebben een groot aantal sectoren opnieuw hun verplichtstelling moeten aanvragen. Bij aanvragen voor een verplichtstelling kijkt het ministerie van SZW kritisch naar de werkingssferen en roept zo nodig cao-partijen op overleg te plegen met aanpalende sectoren. Dit onderwerp behoeft blijvend aandacht.
Nog af te ronden	- Onderzoek naar sectoren met een grote witte vlek door gesprekken in de sectoren.

5. Sluitende SBI-indeling

Beschrijving actiepunt	- De KvK en daardoor ook het CBS beschikken niet altijd over actuele SBI-codes. Voor een goede implementatie en uitvoering van de verplichtstelling zal het effectief zijn als de SBI-codering beter aansluit op de praktijk en checks ook worden uitgevoerd bij kleine bedrijven.
Gerealiseerd	- Actualisering van de SBI-codering wordt mede vanwege Europese regelgeving in 2025 opgepakt.
Nog af te ronden	- Check op de aansluiting van SBI-codering op de praktijk. - Dit actiepunt is grotendeels afgerond hoewel blijvende aandacht nodig is, mede vanwege de Europese actualisering.

6. Doorverwijzing naar pensioenfondsen

Beschrijving actie-punt	- Het opzetten van een module waarmee ondernemers bij inschrijving of bij de wijziging van bedrijfsactiviteiten automatisch bericht krijgen bij welk pensioenfonds ze al dan niet verplicht zijn ingeschreven.
Gerealiseerd	- Inmiddels is de tool <i>'Bij welk pensioenfonds hoor ik'</i> gelanceerd door de Pensioenfederatie.
Nog af te ronden	- Onderzoek naar de mogelijkheid bij inschrijving of wijziging van de inschrijving bij de KvK een automatisch bericht te krijgen bij welk pensioenfonds de werkgever hoort.

7. Attendering in vacatures, op loonstrookjes en jaaropgave

Beschrijving actie-punt	- De werkgever kan de werknemer bewuster maken van het feit of er sprake is van pensioenopbouw door aandacht aan pensioen te besteden in vacatureteksten, op de loonstrook en op de jaaropgave.
Gerealiseerd	- Onderzoek naar pensioen in vacatureteksten is door de Stichting van de Arbeid gedaan. Hieruit blijkt dat pensioen als arbeidsvoorwaarde slechts zeer beperkt in vacatureteksten voorkomt. - De Stichting heeft er bij de NVP op aangedrongen bij een volgende aanpassing van de Sollicitatiecode aandacht te schenken aan de arbeidsvoorwaarde pensioen. Dit is inmiddels gerealiseerd (nieuwe <u>NVP-code</u> is op 2 september 2025 in samenwerking met de StvdA gepubliceerd). - Pensioen op de loonstrook is wettelijk vastgelegd. De bepaling wordt aangepast om dit uitvoerbaar te maken. Deze wijziging loopt mee in het wetsvoorstel toezeggingen pensioenonderwerpen waar op dit moment door het ministerie aan gewerkt wordt. - Aan grote vacaturesites is de oproep gedaan om in vacatureteksten expliciet te melden of er wel of geen pensioen in het arbeidsvoorwaardenpakket is opgenomen.
Nog af te ronden	- Uitwerking verplichting pensioen op loonstrook (inclusief een wettelijke invoeringsdatum).

8. Onderzoek aanbestedingen

Beschrijving actie-punt	- De Stichting geeft de overheid in overweging te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om bij aanbestedingsprocedures het hebben van een pensioenregeling als voorwaarde te stellen.
Gerealiseerd	- In maart 2025 heeft de minister middels een Kamerbrief laten weten dat <i>'het introduceren van wetgeving om te verplichten dat aanbestedende diensten bij opdrachten die betrekking hebben op sectoren waarin geen verplichtstelling geldt pensioenvoorwaarden opnemen, niet doelmatig en doeltreffend is.'</i> In een brief van 15 oktober 2025 over het cao-stelsel heeft de minister, na een herhaalde oproep van de Stichting van de Arbeid, laten weten dat op dit moment een EU-traject loopt om Europese aanbestedingsregels te herzien. Daarin zullen ook de (on)mogelijkheden voor het opnemen van sociale criteria, zoals arbeidsvoorwaarden bij aanbestedingen worden onderzocht.
Nog af te ronden	Dit actiepunt is verder aan de overheid waarbij de Stichting dit nauw zal blijven volgen.

Aan

Minister van SZW

nota

Kamerbrief Voortgang reductie werknemers zonder
actieve pensioenopbouw

TER BESLISSING

Datum
21-10-2025

Onze referentie
2025-

Opgesteld door

Bijlage(n)
3

Aanleiding

In de Wet toekomst pensioenen (Wtp) is opgenomen dat in 2028 het aantal werknemers zonder actieve pensioenopbouw (de zogenoemde witte vlek) gehalveerd moet zijn ten opzichte van 2019. In dat kader heeft het CBS op 29 september de nieuwste cijfers over het aantal werknemers zonder actieve pensioenopbouw gepubliceerd, dit betreft de stand van december 2023. U bent hier al over geïnformeerd middels een nota. Ook heeft de Stichting van de Arbeid (StvdA) op 31 oktober haar definitieve voortgangsrapportage aan u toegezonden. In deze brief gaat u op beide zaken in.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om de Kamerbrief samen met de definitieve voortgangsrapportage van de StvdA te laten verzenden naar beide Kamers.

Kernpunten

In bijgevoegde Kamerbrief wordt ingegaan op de voortgangsrapportage van de StvdA, worden de meest recente cijfers van het CBS geduid en wordt het vervolgproces toegelicht. Deze Kamerbrief is reeds voorgelegd aan de Subwerkgroep Witte vlek van de StvdA.

Voortgang reductiedoelstelling

Jaar	Totaal werknemers	Werknemers zonder pensioen	% verhouding	Jaar op jaar ontwikkeling
2019	6.983	936	13,4%	
2022	7.250	756	10,4%	-60 (-1%-punt)
2023	7.317	680	9,3%	-76 (-1,1%-punt)
2027 ¹		468	<i>Doelstelling</i>	

Voortgang reductiedoelstelling (aantallen x 1.000)

Eind 2019 was 13,4% (936.000) van de werknemers geen actieve deelnemer in een pensioenregeling. Eind 2023 betrof dat 9,3% (680.000) van het totaal aantal werknemers. Hiermee heeft de daling van het relatieve aandeel werknemers

¹ Het wetsartikel noemt 1 januari 2028 als einddatum datum voor het behalen van de reductiedoelstelling. Het CBS hanteert echter 22 december van het kalenderjaar als peildatum. Daarom is in deze tabel 2027 opgenomen.

zonder pensioenopbouw verder doorgezet, alsook de daling in absolute zin. Deze afname is gedeeltelijk toe te schrijven aan de maatregel die per 1 juli 2023 van kracht is gegaan waarbij de wachttijd van uitzendkrachten voor toetreding tot de pensioenregeling is afgeschaft.

Datum
21-10-2025

Onze referentie
2025-

Voortgangsrapportage StvdA

- U sluit in de brief aan bij de conclusies van de voortgangsrapportage: de StvdA is positief over de gerealiseerde reductie, maar blijft zich inspannen om het aantal werknemers zonder actieve pensioenopbouw verder te verkleinen. Om de in de Wtp opgenomen reductiedoelstelling (halvering van het aantal werknemers zonder actieve pensioenopbouw in 2028 ten opzichte van 2019) te behalen blijft continue inspanning nodig van alle partijen.
- Voor SZW waren er nog een drietal openstaande actiepunten uit het Aanvalsplan van de StvdA. Hierop geeft u een stand van zaken.

CBS-cijfers

- Ten aanzien van de CBS-cijfers gaat u in op de daling en de oorzaken daarvan:
 - Het aantal werknemers zonder pensioen is weer in zowel absolute als relatieve zin afgenomen ten opzichte van eind 2022. Eind 2023 waren er nog 680.000 werknemers die geen aanvullende pensioen opbouwden.
 - Per 1 juli 2023 is de wachttijd van uitzendkrachten voor toetreding tot de pensioenregeling afgeschaft. Met de afschaffing van de wachttijd is het aantal uitzendkrachten zonder actieve pensioenopbouw in 2023 mede nog verder gedaald naar 9 duizend (3%) uitzendkrachten zonder actieve pensioenopbouw.
 - Dit verklaart niet alles, een deel van de reductie kan ook komen vanwege bredere arbeidsmarktontwikkelingen of door groter pensioenbewustzijn vanwege de Wtp.
- U gaat ook in op groepen met bepaalde achtergrondkenmerken waar vaker geen (tweede pijler) pensioen wordt opgebouwd. Bij veel van de achtergrondkenmerken is een significante afname waarneembaar. Eén groep blijft – zoals ook al vorig jaar gemeten – achter: werkgevers met minder dan 10 werknemers, de zogenaamde kleine werkgevers die niet onder een verplichtstelling vallen. Het aanvalsplan van de StvdA dat uitgevoerd wordt, richt zich ook op deze groep. Desondanks blijft het een moeilijk te bereiken groep. Er is hier blijvende aandacht vereist.

Vervolgproces

- In de wet is vastgelegd dat een tussenevaluatie van het behalen van de wettelijke reductiedoelstelling zal plaatsvinden op basis van de cijfers van 2024. Naar verwachting zullen die in 2026 beschikbaar komen. Op basis van die voortgang zal de Kamer weer geïnformeerd worden. Op dat moment kan gekeken worden of er een aanvullend pakket aan maatregelen benodigd is voor het behalen van de reductiedoelstelling, waarbij indien de voortgang onvoldoende op schema ligt ook de mogelijkheid van een pensioenplicht wordt onderzocht.
- In de recent gepubliceerde cijfers is ook gekeken naar de mate van adequaatheid waarin de verwachte pensioenaanspraken het inkomen bij pensionering kunnen vervangen. Dit bevat veel extra gegevens, deze

vergen nadere bestudering en zullen in het voorjaar van 2026 in een aparte Kamerbrief worden geduid.

Datum
21-10-2025

Toelichting

Onze referentie
2025-

- Eind 2019 was 13,4% (936.000) van de werknemers geen actieve deelnemer in een pensioenregeling. Eind 2023 betrof dat 9,3% (680.000) van het totaal aantal werknemers.
- In 2019 was het aantal uitzendkrachten zonder actieve pensioenopbouw nog 138 duizend (32%). Mede door de verkorting van de wachttijd van 26 weken naar 8 weken per 1 januari 2022 is dit aantal verlaagd naar 44 duizend (11%). Met de afschaffing van de wachttijd is dit aantal in 2023 mede nog verder gedaald naar 9 duizend (3%) uitzendkrachten zonder actieve pensioenopbouw.
- In het aangescherpte aanvalsplan van de StvdA is bepaald dat een tussenevaluatie plaats zal vinden op basis van de CBS-cijfers uit 2024. Deze cijfers worden in 2026 verwacht en dan zal ook de tussenevaluatie plaatsvinden. Als blijkt dat men onvoldoende op schema ligt om de doelstelling te behalen, zullen kabinet en sociale partners een pakket aan aanvullende maatregelen afspreken. In ieder geval wordt dan de mogelijkheid van een algemene pensioenplicht *onderzocht*.

Overige onderwerpen

- In de Kamerbrief wordt ook kort ingegaan op een nulmeting van het CBS van de pensioenopbouw van zelfstandigen, conform aanbevelingen van het IBO Pensioenopbouw in balans. Conclusies hieruit kunnen pas bij een volgende meting getrokken worden.
- Daarnaast wordt ook kort stilgestaan bij het in hetzelfde IBO aangekondigde vervolgonderzoek naar netto vervangingsratio's dat in de loop van 2026 wordt verwacht.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Kamerbrief Voortgang Verzenden aan TK reductie werknemers zonder actieve pensioenopbouw		Bijlage bij afschrift aan EK
2	Afschrift Kamerbrief aan Eerste Kamer	Verzenden aan EK	
3	Voortgangsrapportag e Aanvalsplan Witte vlek StvdA 2025	Verzenden aan TK en EK	